

Πᾶσα διατριβὴ σχετικὴ τῷ σκοπῷ τῆς ἐφημερίδος μας δημοσιεύεται δωρεάν.

Φ Ο Ρ Μ Ι Τ Η

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΣ ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

«Ἄγε μοι, λίγεια φόρμιγξ»
« . . . κελάδει Δόριον ᾠδάν » (Συνέσιος).

ΕΤΟΣ Α΄. — ΑΡΙΘΜΟΣ 3.

ΓΡΑΦΕΙΑ : 48—Ὀδῷ Πραξιτέλους—48

ΑΘΗΝΑΙ, Πέμπτη 1 Νοεμβρίου 1901.

ΟΠΟΙΟΝ ΤΟ ΜΕΣΟΝ

Ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίαν εἶνε ἀποδεδειγμένον, ὅτι οἱ μῦσται ἐκάστης τέχνης καὶ ἐπιστήμης φροντίζουσι πρότερον ν' ἀναδείξωσιν ἐμπράκτως ἑαυτοὺς ἐν τῇ τέχνῃ ἢ τῇ ἐπιστήμῃ, ἢν ἐξασκοῦσιν, ὅπως οὕτω δικαίως ἐπιζητήσωσιν τὴν ἐπιβολὴν τῶν εἰς τε τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν πολιτείαν. Ἡ τοιαύτη δὲ φροντίς τούτων ἔχει ἀναντιρρήτως ὡς ἀμεσον συνέπειαν τὴν προαγωγὴν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ἐπιστήμης ἢ τῆς τέχνης ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ οὗτοι τὸ ἑαυτῶν ἐπάγγελμα ἐξασκοῦσιν. Ἡμεῖς ὅμως οἱ τὴν μουσικὴν χορείαν ἀποτελοῦντες δὲν ἀκολουθοῦμεν καὶ δὲν θέλομεν, δυστυχῶς, ν' ἀκολουθήσωμεν τὴν ἀσφαλῆ ταύτην ὁδόν, ἢν πᾶς ἐπιστήμων καὶ πᾶς τεχνίτης ἀκολουθεῖ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ προορισμοῦ του, ἐξ οὗ καὶ ἡ κοινωνία καὶ τὸ ἔθνος πάντοτε ὀφελεῖται.

Ἐάν τις ἐπ' ὀλίγον ἀναδράμῃ εἰς τὸ παρελθὸν καὶ ἐπισκοπήσῃ τὴν ὄλυν τοῦ μουσικοῦ ζητήματος φάσιν, ἢν τοῦτο κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἀνακινούμενον ἔλαβε, θέλει σχηματίσει τὴν ἀναμφισβήτητον γνώμην, ὅτι, ἡ σημερινὴ ἐν Ἑλλάδι καὶ δὴ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ταύτῃς λυπηρὰ κατάστασις τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ὁ παραγκωνισμὸς αὐτῆς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἡ ἀδιαφορία τῶν ἀρμοδίων πρὸς ταύτην, ταῦτα πάντα εἶνε ἀμεσος συνέπεια τῆς ὑφ' ἡμῶν παραβάσεως, τρόπον τινὰ, τοῦ ἀνωτέρω νόμου.

Πάντα τὰ ἐκάστοτε διὰ τὴν μουσικὴν ἡμῶν διατιθέμενα μέσα ὑπὸ τῶν μυστῶν ταύτης, ἄπλασαι αἱ διὰ ταύτην ὑπὸ τούτων γενόμεναι ἐνέργειαι ἱστορεῖται ὅτι ἐματαιοῦντο, διότι πρὸ παντὸς δὲν εἰσπικούοντο αὐταὶ ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων. Μὴ τοῦτο, διότι οἱ ἀρμόδιοι δὲν ἐνεφοροῦντο ὑπὸ τῶν αὐτῶν μὲ ἡμᾶς αἰσθημάτων πρὸς τὸ πατρῶον κειμήλιον; Βεβαίως ὄχι· ἀλλὰ διότι διέβλεπον οὗτοι τὴν πλειονότητα τῶν μουσικῶν μὴ ἐπαρκῶς μεμορφωμένην, κατὰ συνέπειαν ἀνίκανον νὰ διατηρήσῃ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὴν γνησίαν Βυζαντιακὴν μουσικὴν.

Καὶ νῦν δὲ, τοῦτ' αὐτὸ διαβλέποντες οἱ ἀρμόδιοι δὲν τείνουσιν εὐήκουον τὸ οὗς εἰς πᾶσαν ἡμῶν διαμαρτυρίαν κατὰ τῆς τετραφώνου μουσικῆς. Ὅθεν ἂς ἐπιδιώξωμεν πρότερον διὰ παντὸς μέσου τὴν ὑπὸ μουσικὴν ἐποψίαν μόρφωσίν μας καὶ ἂς εἴμεθα βέβαιοι ὅτι μόνον διὰ τοῦ μέσου τούτου θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐπιβληθῶμεν ὅπου δεῖ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΑΡΤΙΝΟΥ

Ἐπισκόπου Γόρτυνος

Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ Ἡ ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΑΥΤΗΣ

(Ἰδὲ πρῶτον φύλλον).

Ἡ λέξις μουσικὴ ἀπὸ τοῦ Μούσα γίνεται. Διὰ τῆς λέξεως ταύτης οἱ ἀρχαῖοι ἐνόουν τὴν τελείαν μόρφωσιν τοῦ ἀνθρώπου, περιλαμβάνουσαν τὰς ὁραίας τέχνας καὶ ἐπιστήμας, ἰδίως δὲ τὴν ποίησιν, ζωγραφικὴν, ᾠδικὴν κτλ. Οἱ δὲ νέοι, μουσικὴν ἰδίως ὠνόμαζον τὴν ἀλληλοδιάδοχον καὶ ἀρμονικὴν πλοκὴν φθόγγων κατὰ τε τὸ δὲν καὶ βαρὺ, ἢ ἐκ τοῦ στόματος ἢ ἐξ ὄργάνου τινος ἐκπεμπομένην καὶ εὐαρέστως ἢ δυσαρέστως τὴν ψυχὴν νὰ διαδέσῃ δυναμένην.

Ἡ μουσικὴ ἀνάγει τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἐν τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος ἔλαβε τὴν ὑπαρξίν. Ἐάν ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου οὐκ εἴς τὴν συμπλοκὴν φωνῶν, εἰδὸς τι μελωδίας ἀποτελουσῶν, διατίθεται εὐαρέστως ἢ δυσαρέστως, ἔπεται ὅτι ἡ μουσικὴ εἶνε αἰσθημὰ τι ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐμφυτον· ἡ μουσικὴ ἄρα ἔλαβεν ἀρχὴν ἅμα τῇ δημιουργίᾳ τῶν πρωτοπλάστων. Ἄς μὴ ἀπορήσῃ δὲ ὁ ἀναγνώστης, ἐάν ἀκούσῃ ὅτι ἡ μουσικὴ ὑπῆρξε καὶ πρὸ τῆς δημιουργίας τῶν πρωτοπλάστων. Ἐν τῷ 38 κεφαλαίῳ τοῦ βιβλίου τοῦ Ἰὼβ γέγραπται ἄτε ἐγενήθη ἄστρα, ἦνεν ἡμετέρας ἐν φωνῇ μεγάλη πάντες ἄγγελοι μου». Οἱ ἄστερες καὶ ὁ ἥλιος εἶσι δημιουργήματα τῆς τετάρτης ἡμέρας, (Γεν. Α΄.) οἱ δὲ πρωτόπλαστοι ἐπλάσθησαν τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ, ὁ ὑπὸ τῶν ἀγγέλων προσενηχθεὶς τῷ Δημιουργῷ αἶνος προὑπῆρξε τοῦ ἀνθρώπου.

Ὡσαύτως ἐν τῷ προφήτῃ Ἠσαΐα κεφ. 6, 3 ἀναγινώσκωμεν ὅτι τὰ Σεραφεῖμ, κύκλω τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ παριστάμενα καὶ τὰς ὕψεις καλύπτοντα, ἐκέκραγεν ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον λέγοντα ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, Κύριος Σαβαὼθ πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ. Τὸ δὲ ἐκέκραγεν, ἰδοὺ πῶς ἐρμηνεύει ὁ ἱερός Χρυσόστομος ἐν τῇ λειτουργίᾳ αὐτοῦ. «Ἄξιον καὶ δίκαιον Σε ὑμνεῖν, Σε εὐλογεῖν . . . εὐχαριστοῦμέν σοι καὶ ὑπὲρ τῆς λειτουργίας ταύτης, ἢν ἐκ τῶν χειρῶν δέξασθαι κατηξίωσας, καὶ τὰ Σε παρεστήμασι χιλιάδες ἀρχαγγέλων καὶ μυριάδες ἀγγέλων, τὰ Χερουβείμ καὶ τὰ Σεραφεῖμ, ἐξἄπτερουγα, πολυόμματα, μετάρσια, πτερωτὰ, τὸν ἐπὶ νίκιον ὕμνον ἄδοντα, βῶντα, κεκραγόντα καὶ λέγοντα ἅγιος, ἅγιος ἅγιος κτλ. Οὐδεμίαν λοιπὸν ἀμφιβολίαν, ὅτι ἡ μουσικὴ ἀνάγει τὴν ἐκ τῆς ἀρχῆν καὶ ἐπέκεινα τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ὡς τοιοῦτο δῶρον θεοδότου καὶ τῷ Θεῷ εὐάρεστον ἐνετέθη ὡς αἰσθημὰ τῷ ἀνθρώπῳ,

ὅστις ἐπροικίσθη διὰ σώματος ἀρμονικοῦ καὶ συμμετρου, ψυχῆς λογικῆς καὶ παναρμονίου, λόγου πολλοῦ καὶ ποικίλου καὶ φωνῆς ἡχηρᾶς καὶ μελωδικῆς.

(ἔπεται συνέχεια).

ΓΝΩΜΙΚΟΝ ΠΕΡΙ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Ὁ ἄνθρωπος ὁ μὴ ἔχων μουσικὴν, καὶ μὴ συγχινούμενος ὑπὸ τῆς ἀρμονίας τῶν ἠδέων ἤχων ἐπλήσθη διὰ προδοσίαν καὶ δόλον· αἱ αἰσθήσεις τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰσι ζεφάδες ὡς νύξ, πᾶν δὲ φίλτρον αὐτοῦ μέλαν ὡς ἔρεβος.

(Σαϊκσπῆρος)

ΠΕΡΙ ΒΥΖΑΝΤΙΑΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ ΑΥΤΗΣ

ὑπὸ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΑΔΟΥ

καθηγητοῦ τῆς ἑλλην. φιλολογίας καὶ τῆς μουσικῆς

(Συνέχεια ἰδὲ ἐν τῷ προηγούμενῳ φύλλῳ)

Ὅτι ἄσματα τῆς Βυζαντιακῆς μουσικῆς τῇ τῶν Δυτικῶν Εὐρωπαϊῶν παρασημαντικῇ ἀδύνατον γράφεσθαι τε καὶ ἐξαγγελλεσθαι.

Τὸ διάφορον δὲ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῆς τῶν Δυτικῶν Εὐρωπαϊῶν μουσικῆς ἐναργῶς καταδείξαντες, ἄγε δὴ καὶ τοῦ περὶ τῶν γραφικῶν συστημάτων ἢ τῆς παρασημαντικῆς ζητήματος ἀμφοτέρων τῶν μουσικῶν ἐπιλαβόμεθα τ' ἀναγκαῖα ἐπαγόμενοι ἐπιχειρήματα πρὸς ἀπόδειξιν τῆς τε διαφορᾶς αὐτῶν καὶ τῆς ἀνάγκης τῆς διατηρήσεως τῆς παρ' ἡμῖν μουσικῆς παρασημαντικῆς.

Ὡσπερ λόγων ἕνεκα κλιματικῶν ὁ τῶν ἀνθρώπων ἐκάστου ἔθνους χαρακτήρ διαπλάσσεται καὶ διαμορφοῦται καὶ διάφορος τοῦ τῶν ἄλλων ἔθνων καθίσταται, οὕτω καὶ ὁ τῆς μουσικῆς. Ὁ μουσικὸς δὲ χαρακτήρ διακρίνεται τὸ μὲν ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ μέλους, προσερχομένης ἔνθεν μὲν ἐκ τῶν τόνων, ἐξ ὧν τὸ τετραχόρδον καὶ ὁ ὅλος μουσικὸς κανὼν ἀποτελεῖται, ἔνθεν δὲ ἐκ τῶν σημείων τοῦ ποιοῦ καὶ τῆς τῶν μελῶν συνθέσεως· τὸ δὲ ἐκ τῶν ἤχων καὶ τῶν ρυθμῶν, οἷς αὕτη χρῆται, δὸς δ' εἰπεῖν καὶ ἐκ τῆς προσφθίας τῆς γλώσσης ἔθνους ἐκάστου. Καὶ τῆς μὲν Ἑλληνικῆς Βυζαντιακῆς μουσικῆς τῆ μελωδία χρωμένης, πάντῃ διάφορος ὁ χαρακτήρ ἐστὶ τοῦ τῆς τῶν Δυτικῶν Εὐρωπαϊῶν, τῇ συμφωνίᾳ ὡς τὰ πολλὰ χρωμένης· διότι ὁ μὲν τῆς μελωδικῆς μουσικῆς, οἷα ἡ ἡμετέρᾳ, χαρακτήρ γοργός τε καὶ ζωηρός ἐστὶν ἔχων τι τὸ πανηγυρικὸν ἕνεκα τοῦ πλεονασμοῦ τῶν βραχέων χρόνων, ὑπερβατῶν τόνων, τῶν ἤχων, ὁκτώ, ὡς εἴρηται, ἄντων, καὶ τῶν ρυθμῶν, οἷτινες εἰσὶν ἡ ψυχὴ τῆς μουσικῆς. Χρῶνται δὲ οἱ τε ὕμνογράφοι καὶ οἱ μελοποιοὶ τῆς

ΕΠΙΦΥΛΛΙΣ «ΦΟΡΜΙΓΟΣ» ἀριθ. 2

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΝ ΜΕΓΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Συντεθέν μὲν παρὰ

ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ

Ἀρχιεπισκόπου Διραγαίου τοῦ ἐκ Μαδύτων
ἐκδοθέν δὲ ὑπὸ

ΠΑΝΑΓΙΩΙΟΥ Γ. ΠΕΛΟΠΙΔΟΥ

Πελοποννησίου.

Ἐν Τεργέστῃ 1832.

(Συνέχεται καὶ παραπομπὴν ἰδέ πρώτον φύλλον).

Παρακτὸς ὅμως ταύτης τῆς παρὰ τῶν τριῶν διδασκάλων μερίστης πρὸς ἡμᾶς εὐεργεσίας, καὶ κατ' ἰδίαν ὁ πολυμαθὴς κύριος Χρῦσανθος εὐηργέτησεν ἔτι τὸ ἔθνος, συγ-

(*) Οἱ τρεῖς οὗτοι διδάσκαλοι, ὅταν ἀνεφάνησαν ἐφευρετὰ ταύτης τῆς νέας Μεθόδου κατὰ τοὺς 1814 δὲν εἶχον τοιαῦτα ἀξιώματα· ἀλλ' ὁ μὲν κύριος Χρῦσανθος ἦτον ἀρχιμανδριτῆς, ὁ δὲ κύριος Γρηγόριος, Λαμπαδάριος. Κατὰ δὲ τοὺς 1819, ὁ μὲν Χρῦσανθος ἤξιώθη τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ βαθμοῦ· ὁ δὲ Γρηγόριος διεδέχθη τὸν μακαρίτην Μανολάκην τὸν Πρωτοψάλτην, καὶ ἔγινε πρωτοψάλτης κατὰ τὴν τάξιν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας· εἰς δὲ τὸν κύριον Χουρμούζιον ἐδόθη τὸ ἀξίωμα τοῦ Χαρτοφύλακος.

Οὗτοι, ἀρ' οὐ πρῶτον καθυπέβαλαν εἰς κανόνας τὴν Μουσικὴν, εἰδοπαίθησαν ἀμέσως τὸ Κοινὸν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας· καὶ ἐπίτηδες διὰ τοῦτο Ἰεῦς Συνόδου, ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας Κυρίλλου τοῦ Ζ' τοῦ ἐξ Ἀνδριανουπόλεως γενομένης, συνεδριάζοντων καὶ τῶν ἐπιφανεστέρων τοῦ Γένους, ἐπροβλήθη τὸ νέον ταῦτο ἐφεύρημα. Καταπεισθεῖσα δὲ ἡ Συνόδος ἀπὸ τοῦ ἰσχυροῦς λόγου καὶ τὰς βεβαίας ἀποδείξεις τῶν τριῶν Μουσικῶν διδασκάλων, περὶ τοῦ κανονισμοῦ τῆς τέχνης (ἐπειδὴ κατ' ἀρχὰς ὑποπτεύετο ὅτι τάχα οἱ διδάσκαλοι ἐζήτουν νὰ καινοτομήσουν τὴν ἱερὰν ψαλμωδίαν) ἐθέσπισαν, ἵνα ὁ μὲν Γρηγόριος ὁ Λαμπαδάριος καὶ Χορμ. Ὑῖος Γεωργίου παραδώσῃ τὸ Πρακτικὸν μέρος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς· ὁ δὲ Ἀρχιμανδριτῆς Χρῦσανθος τὸ Θεωρητικὸν μέρος αὐτῆς.

Εὐστίθη λοιπὸν διὰ τοῦτο σχολεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον παρεωρήθη νὰ κατοικεῖν καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἀπόρων μαθητῶν. Ἐδιωρίθησαν ἔφοροι τῆς σχολῆς, καὶ μισθὸν διὰ τοὺς διδασκάλους. Ἐστάλησαν πανταχοῦ Πατριαρχικὰ ἐγκύκλια γράμματα εἰς τοὺς κατ' ἐπαρχίας Ἀρχιερεῖς· ἵνα, ὅσοι ποθοῦν νὰ σπουδάσουν τὴν μουσικὴν ἀμισθί κατὰ νέαν μέθοδον μεταβῶσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου μετὰ δύο ἐτῶν διδασκαλίαν θέλουν γίνεαι ἐγκρατεῖς τῆς Μεθόδου. Ἐτρεξαν λοιπὸν πανταχόθεν μαθηταὶ πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας· ἐξ αὐτῶν μερικοὶ εὐδοκίμησαντες ἀρκετὰ μετέβησαν ἐκεῖθεν ἄλλοις εἰς μίαν πόλιν καὶ ἄλλοις εἰς ἄλλην· ὅπου συστήσαντες ἰδιαίτερα σχολεῖα, μετέδιδαν εἰλικρινῶς τὸ τάλαντον, ὅπερ τοῖς ἐνεπιστεύθη.

Εἰς τοὺς ἐντελεῖς τῆς μεθόδου μαθητὰς, ἀρ' οὐ ἐγίνοντο αἱ ἐξετάσεις των, ἐδίδοτο γράμμα ἀποδεικτικὸν ὑπογεγραμμένον παρὰ τῶν τριῶν διδασκάλων καὶ παρὰ τῶν ἐφείρων τῆς Σχολῆς, τὸ ὁποῖον ἐγράφετο οὕτως·

«Ἡμεῖς οἱ ὑπογεγραμμένοι διδάσκαλοι τῆς ἐν τῇ Βασιλευούσῃ ταύτῃ γενικῇ Μουσικῆς Σχολῆς δηλοποιούμεν, πρὸς εὐς ἀνήκει, ὅτι ὁ Παναγιώτης Πελοπίδης Πελοποννήσιος χρηματίσας παρ' ἡμῶν μαθητῆς, εὐδοκίμησεν ἀποχρόντως, καὶ εἶνε ἰκανός, ἵνα ὅπου ἂν ἀπέλθῃ, διδάσκῃ καὶ παραδίδῃ τὸ τε πρακτικὸν τῆς παρ' ἡμῶν διδασκαλιῆς νέας καὶ κανονικῆς μεθόδου τῆς Μουσικῆς, καὶ ὅσα μεθοδικῶς ἀπαιτοῦνται πρὸς εἰσαγωγὴν θεωρητικὴν αὐτῆς. Ὅθεν καὶ εἰς ἐνδειξὴν τούτου καὶ παρὰστασιν ἐκδίδεται ἡ παρούσα ἡμετέρα διδασκαλικὴ ἀπόδειξις, ἐπικυρωθεῖσα καὶ παρὰ τῶν Ἐφείρων τῆς Μουσικῆς ταύτης σχολῆς κατὰ τὸ σῆμα.»

Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1818 Σεπτεμβρ. 28.
(Ἐπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν διδασκάλων καὶ ἐφείρων).

γράφας μὲ φιλοσοφικὸν νοῦν τοῦτο τὸ διδασκτικὸν ἔμα καὶ φιλολογικὸν τῆς μουσικῆς ἐπιστήμης σύγγραμμα.

Δέξασθε τοῦτο λοιπὸν, φίλοι Μουσικολογιώτατοι, καὶ εὐχαριστήσατε τὴν ἄκοκκον ἐπιθυμίαν, ἣν εἶχετε δι' ἐν τοιοῦτον διδασκτικὸν βιβλίον τῆς τέχνης σας. Μάθετε εἰς τὸ ἐξῆς, τί εἶναι Ρυθμὸς, τί εἶναι Πῶς καὶ Μέτρον (*) εἰς τὴν Μουσικὴν. Μάθετε, τί εἶναι ἔμφρασις ρυθμική, καὶ μὴν ἀπορεῖτε πλέον εἰς τὴν σημεσίαν τῶν τοιοῦτων λέξεων. Μάθετε τὴν τέχνην τῆς Μελοποιίας καὶ τὸν τρόπον τοῦ συνθέτειν τὰς μελωδίας μὲ λόγον ἐπιστημονικώτατον, διὰ νὰ ἦσθε ἱκανοὶ νὰ προξενήτε εἰς τοὺς ἀκροατὰς σας τὴν χαρὰν, τὴν λύπην, τὴν χαύνωσιν καὶ πᾶν ἄλλο ψυχικοῦ πάθους αἰσθημα· καὶ νὰ κλυχᾶσθε ὅτι ἦσθε τέλειοι Μουσικοὶ, εἰδότες τὰ περὶ τὴν Μουσικὴν.

Πολλοὶ ἐκ τῶν Μουσικῶν μας, ἐπειδὴ ἔφθασαν νὰ γείνουν ἐγκρατεῖς τῆς ἀκριβοῦς τοῦ χρόνου καταμετρήσεως καὶ τῆς γνώσεως παντὸς Φθορᾶς διαστήματος (τὸ ὁποῖον εἶναι τῶ ὄντι ἀξιεπαῖνον εἰς ἕκαστον Μουσικόν, ὅταν φθάσῃ νὰ γείνη ἐγκρατῆς τούτων τῶν δύο) νομίζουσι ὅτι εἶναι καὶ τέλειοι Μουσικοὶ. Τοῦτο δὲν προέρχεται βέβαια ἀπὸ ἐπίμονον πείσμα ἢ ἔπαρσιν, ἀλλὰ ἀπὸ ὀλιγομάθειαν· διότι στερούμενοι διδασκτικῶν βιβλίου τῆς τέχνης των, δὲν δύνανται νὰ προχωρήσωσι περαιτέρω ἀπὸ ὅσα κατὰ παράδοσιν ἔλαβαν.

Ὁ συγγραφεὺς διαίρει τὸ πύνημά του εἰς δύο μέρη, εἰς διδασκτικὸν καὶ ἱστορικόν. Καὶ εἰς μὲν τὸ διδασκτικὸν μέρος διαλέγεται σοφώτατα περὶ Μουσικῆς Θεωρητικῆς καὶ Πρακτικῆς, καὶ ἀποδεικνύει ἀνεκτιρητῶς καὶ ἐπιστημονικῶς, ὅσα ἀπαιτοῦνται εἰς ταύτην τὴν ὕλην· καὶ ὁμιλῶν διεξοδικῶς περὶ ἀρμονίας εἰς τὸ τελευταῖον κεφάλαιον, δίδει τέλος τοῦ διδασκτικοῦ μέρους μὲ ἐν παράδειγμα σημειωμένον μὲ τὰς εὐρωπαϊκὰς Νότας καὶ παρὰ τοῦ ἰδίου διὰ τῶν ἡμετέρων Μουσικῶν Χαρακτῆρων μεταφρασμένον, διὰ τοῦ ὁποῖου δίδει ἀκριβῆ ἰδέαν εἰς τὸν Ἕλληνα μουσικόν καὶ περὶ τοῦ πῶς γράφεται ἡ ἀρμονία, τῆς ὁποίας μόνον τὸ ὄνομα ἔμεινεν εἰς ἡμᾶς, τὸ δὲ πρᾶγμα εἰς τοὺς εὐρωπαίους.

Εἰς δὲ τὸ ἱστορικὸν ἀπαριθμεῖ τοὺς μουσικούς ὅσοι πρὸ τοῦ κατακλισμοῦ καὶ μετ' αὐτὸν ὑπῆρξαν ἕως τῶν ἡμερῶν μας, ἀναφῶρων καὶ πολλοὺς ἐκ τῶν εὐρωπαίων.

Διαιρεῖ δὲ αὐτοὺς εἰς τρεῖς ἐποχάς. Καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην, ἀναφέρει τοὺς, ὅσοι ὑπῆρ-

Ἡ σχολὴ ἐπεκράτησεν ἕως τοὺς 1820, διότι κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος ὁ μὲν κύριος Χρῦσανθος μετέβη εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Διοράγιο· νὰ ποιμήνῃ τὸ ὁποῖον τῶ ἐνεπιστεύθη ποιμνιον· ὁ δὲ κ. Γρηγόριος ἐπλήρωσε τὸ κοινὸν χρέος καὶ διεδέχθη αὐτὸν ὁ κύριος Κωστῆς ὁ Βυζάντιος· ὁ δὲ κύριος Χουρμούζιος ἐγκαταλείφθεις μόνος ἐδίδετο εἰς ἄλλας ἐπιμελεῖς ἐργασίας. Διὰ τῆς συνεργείας τοῦ εὐσυστήθη εἰς τὸ Πατριαρχεῖον καὶ Μουσικὸν τυπογραφεῖον, ὅπου ἐξέδωκε ἀρκετὰ μουσικὰ ἔγγραφα, τὰ ἀναγκασιότερα εἰς τοὺς ψάλτας, καὶ ἐλύτρωσε πολλοὺς ἀπὸ τὸ πολύμοχθον τῆς τούτων ἀντιγραφῆς. Ταῦτον καλὸν ἔκαμε καὶ ὁ μουσικολογιώτατος κύριος Πέτρος ὁ Ἐφέσιος μαθητῆς τῆς αὐτῆς Σχολῆς διατρέθων εἰς Βουκουρέστιον.

(*) Ἡ περὶ Ρυθμοῦ, Χρόνων, Πεδῶν καὶ Μετρων σαφεστάτη καὶ ἀκριβεστάτη ἔχθεσις γενομένη παρὰ Μουσικοῦ ἐλλογίμου, ἀναμφιβόλως θέλει ὠφελεῖσαι ἰδιαίτερώς καὶ τοὺς σπουδίζοντας τὰ ποιητικὰ σύγγραμματα τῶν προγόνων μας.

ξάν πρὸ τοῦ κατακλισμοῦ μέχρι τοῦ σοφοῦ Σολομῶντος. Εἰς δὲ τὴν δευτέραν τοὺς Ἕλληνας.—καὶ προκαταλέγων ἐνταῦθα, ὡς πρώτους εὐρέτας τῆς παρ' Ἕλλησι Μουσικῆς, ἀπὸ μὲν τοὺς θεοῦς, τὸν Ἀπόλλωνα, ἀπὸ δὲ τοὺς ἀνθρώπους, τὸν Ἀμφίωνα, φθάνει μέχρι τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς, ἐξιστορῶν αὐτοὺς χρονολογικῶς, καὶ ὅ,τι ἕκαστος αὐτῶν ἐφεύρε, καὶ τί περὶ Μουσικῆς συνέγραψεν.—Εἰς δὲ τὴν τρίτην τοὺς διαπρέψαντας Ἐκκλησιαστικούς Μουσικούς· καὶ ἀρχίζων ἀπὸ τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν, ὡς ἀρχαιότερον δ.δ.δασκαλὸν καὶ πρωτοεργὸν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, καταντᾷ ἕως εἰς τοὺς ἐδικούς μας χρόνους, καταλέγων χρονολογικῶς καὶ κατ' ἀλφάβητον, ὅσους διδασκάλους καὶ ἐφευρετὰς ψαλμωδῶν ὁ χρόνος ἀνέδειξε.

Μεταξὺ τοῦ διδασκτικοῦ καὶ ἱστορικοῦ παρεισάγει δι' ἐκτεταμένων ὑποσημειώσεων ἐπισήμους φιλολογικὰς τινὰς διατριβὰς, τὰς πλεῖστα ἐπωφελεῖς εἰς τὸν καθ' ἕνα εἴτε μουσικόν, εἴτε μὴ, καὶ μάλιστα εἰς πολλοὺς τῶν ἡμετέρων λογίων, οἵτινες ἀγνοοῦν μέχρι τῆς σήμερον τὰς ἀρχὰς τοῦλάχιστον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς καὶ ἐπομένως τὴν ἕως τῶν ἡμερῶν μας συνέχισαν αὐτῆς, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι ὀλίγον ἀξιοπεριεργον εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς τὸν ἱερὸν Σύλλογον. Ἐνταῦθα δίδει τέλος καὶ τοῦ ἱστορικοῦ μέρους, μὲ ἐν μικρὸν παραρτήμα, ὅπου συμβουλεύει σοφώτατα τὸν Μουσικόν πῶς πρέπει νὰ μετέρχεται τὸ ἐπάγγελμά του, καὶ τὰ ὁποῖα φυσικὰ προτερήματα ἀναγκαῖον εἶναι νὰ ἔχῃ.

Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἔλαβα πρὸ ἐτῶν δώδεκα μαθητεύων εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ τὸν βηθέντα ἐλλογίμον συγγραφέα του, καὶ σεβάσμιόν μου καθηγητήν. Ποθῶν δὲ ἔκτοτε τὴν διάδοσιν του εἰς τὸ κοινὸν ἢ ἀπ' αὐτὸν τὸν ἴδιον ἢ ἀπ' ἄλλον τινά, καὶ ἀποτυχῶν ταύτης τῆς ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐφεισεώς μου, μολὶς τελευταῖον ἐγὼ εἰς τὸν τρέχοντα ἐνιαυτὸν ἐδυνήθη νὰ ἐκτελέσω τοῦτο τὸ κοινωφελὲς ἔργον, δι' ἰδίαν ὄχι μικρὰς χρηματικῆς δαπάνης, καὶ ὄχι ὀλίγου κόπου. Διότι ὁ τυπογράφος ἐτερογλωσσος ὢν, καὶ ἀσυνείηστος εἰς ἔνδοσιν τοιαύτης πολυμύχθου καὶ πολυτρόπου βίβλου διὰ τὸ ποικίλον τῶν χαρακτῆρων τῆς Μουσικῆς μας, ἐχρειάζετο καθ' ἡμέραν ἀπὸ ἐμέ καὶ κατὰ πολλὰ ἐπίπονον ὁδηγίαν. Οἱ κόποι μου δὲν ὁμοιάζουσι μὲ τοὺς κόπους τῶν ἄλλων ἐκδοτῶν. Μ' ὅλα ταῦτα ἐγὼ δὲν ἐσυλλογίσθη τοῦτο, διὰ νὰ μὴ μείνῃ πλέον ἐν τῶ κρυπτῶ τοιοῦτον ἐπωφελὲς καὶ πωλύτιμον σύγγραμμα, τῶρα μάλιστα ὅτε ἡ φίλη ἡμῶν ΠΑΤΡΙΣ ἀνεγείρεται.

Ἀποδέξασθε λοιπὸν, φίλτατοι ὁμογενεῖς, τὰς ταπεινὰς ἐνδείξεις τῆς ὑπὲρ τοῦ κοινου συμφέροντος προθυμίας μου. Εὐγνωμονεῖτε πρὸς τὸν συγγραφέα, διότι ἐκπλήρωσε τὸ πρὸς τὸ ἔθνος ὀφειλόμενον χρέος του, — ὅστις καὶ εὐχεται δι' ἐμοῦ νὰ ἴδῃ ἀνταξίους καρπούς τῶν κόπων του, διὰ νὰ κλυχᾶται τοῦλάχιστον, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἔγινεν αἴτιος τῆς ἀμίλλης, τῶν ὅσοι εἰς τὸ ἐξῆς ἀποφασίσουν νὰ συγγράψωσι περὶ μουσικῆς μὲ γενικωτέρας ἰδέας, — καὶ ἀγαπᾶτε εὐνοϊκῶς τὸν φίλον σας ἐκδότην.

Τεργέστη 1832 Ἀπριλίου 6.

Παναγιώτης Δ. Πελοπίδης
(Πελοποννήσιος)